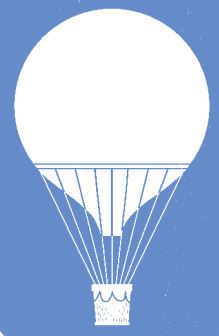

Για τη Ναταλέν
Ε.Π.

Περιεχόμενα

5 εβδομάδες με αερόστατο	8
Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες	38
Γύρω από τη Σελήνη	68
Ταξίδι στο κέντρο της Γης	90
20.000 λεύκες κάτω από τη θάλασσα	118

5 εβδομάδες με αερόστατο

Μεγάλο πλήθος μαζεύτηκε τη 14η Ιανουαρίου του 1862 για την ομιλία του Σάμιουελ Φέργκιουσον στο αμφιθέατρο της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας στο Λονδίνο. Αυτός ο άντρας των περίπου σαράντα ετών απέπνεε ηρεμία και σοβαρότητα. Στα 22 του χρόνια, είχε ήδη κάνει τον γύρο του κόσμου.

Χωρίς να είναι μέλος καμίας ακαδημαϊκής κοινότητας, είχε συγκεντρώσει αναρίθμητες γνώσεις σε όλα τα επιστημονικά πεδία. Δεν το υπερηφανευόταν όμως: ήταν απ' αυτούς που θεωρούν ότι ο χρόνος περνά καλύτερα αν κανείς ανακαλύπτει το άγνωστο κι όχι αν κομπάζει. Άλλωστε, εκείνη την ημέρα, είχε μια σημαντική ανακοίνωση να κάνει:

«Κυρίες, κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι, όπως ήδη γνωρίζετε, θαυμάζω τις αποστολές που πραγματοποίησαν συμπατριώτες μου με σκοπό την αναζήτηση των πηγών του Νείλου...»

Ένα μουρμουρητό διέτρεξε το ακροατήριο: τι άλλο είχε εφεύρει πια;

«Προτίθεται, λοιπόν, μέσα στις προσεχείς εβδομάδες, να ακολουθήσω την ίδια διαδρομή με τους προκατόχους μου, αυτή τη φορά, όμως, από αέρος! Προσδοκώ, με αφετηρία τη νήσο Ζανζιβάρη και μεταβαίνοντας δυτικά, να διασχίσω την Αφρική από τα ανατολικά προς τα δυτικά... με αερόστατο!»

Η αίθουσα ξεσηκώθηκε από τις ποικίλες αντιδράσεις του κοινού: ανάμεσά τους γέλια κοροϊδευτικά, αλλά και κραυγές ενθουσιασμού. Ο δόκτορας Φέργκιουσον, όμως, ήταν συνηθισμένος τόσο στον σαματά όσο και στην κριτική. Μέχρι σήμερα, οι αντιδράσεις του κόσμου δεν τον εμπόδισαν ποτέ να φέρει εις

πέρας τα σχέδιά του. Έχοντας πια ολοκληρώσει την ανακοίνωσή του, επέστρεψε στο σπίτι του και άρχισε τις ετοιμασίες.

Για το εγχείρημά του έγραψαν πολλές εφημερίδες, άλλες περιγράφοντας τις δυσκολίες αλλά και τα προτερήματα του ταξιδιού με αερόστατο κι άλλες καταδικάζοντάς το προκαταβολικά σε σίγουρη αποτυχία. Εν τω μεταξύ, αρκετοί τολμηροί εξερευνητές παρουσιάστηκαν στον δόκτορα αποζητώντας μέρος της μελλοντικής δόξας, όπως και αρκετοί μηχανικοί προώθησης, θέλοντας να του προτείνουν το δικό τους σύστημα. Όμως, ο Σάμιουελ Φέργκιουσον απέρριψε και τους μεν και τους δε, γιατί είχε ήδη τις δικές του κατασταλαγμένες ιδέες επί του θέματος.

Γιατί ο δόκτορας είχε έναν φίλο, έναν φίλο αληθινό, στον οποίο μπορούσε να στηριχτεί: τον Ντικ Κέννεντυ. Έναν ξεροκέφαλο Σκοτσέζο, λιγάκι οξύθυμο, μα δυνατό και πιστό. Ο Ντικ, μόλις διάβασε τις εφημερίδες που έκριναν το εγχείρημα του δόκτορα ανόητο, πήρε το πρώτο τρένο για Λονδίνο και τώρα ετοιμαζόταν να χτυπήσει την πόρτα του φίλου του.

Κάποιος σαν να τον περίμενε:

«Πέρασε μέσα, Ντικ!»

«Σάμιουελ, είναι αλήθεια όλα αυτά που διαβάζω στις εφημερίδες; Σκοπεύεις στ' αλήθεια να διασχίσεις την Αφρική από αέρος;»

«Έλα, κάθισε, μου φαίνεσαι κάπως νευρικός».

«Ανησυχώ για σένα».

«Μα γιατί; Δε θα έφευγα χωρίς να σε συμβουλευτώ».

Ο δόκτορας Φέργκιουσον οδήγησε τον φίλο του στο σαλόνι, όπου τους περίμενε μια μεγάλη τσαγιέρα και ένα σωρό βουτήματα. Ο Ντικ Κέννεντυ φαινόταν πιο ήρεμος τώρα – οι εκπλήξεις, όμως, δεν είχαν τελειώσει.

«Ειδικά» συνέχισε ο δόκτορας «αφού θα σε πάρω μαζί μου».

Ο Σκοτσέζος πετάχτηκε από την καρέκλα του σαν ελατήριο.

«Μιλάς σοβαρά; Μα, αγαπητέ μου Σάμιουελ, το εγχείρημά σου είναι αδύνατο, δε φαίνεται καθόλου εφικτό!»

«Αν δε δοκιμάσουμε, δε θα μπορούμε ποτέ να ξέρουμε» διαφώνησε ο δόκτορας Φέργκιουσον, ενώ παράλληλα γέμιζε δυο φλιτζάνια με αχνιστό τσάι. «Τα εμπόδια φτιάχτηκαν για να υπερνικούνται και οι κίνδυνοι για να ξεπερνιούνται, έτσι δεν είναι;»

Αυτός ο παθιασμένος λόγος αιωρήθηκε για μια στιγμή ανάμεσά τους, ώσπου ο Ντικ Κέννεντυ ρώτησε τον φίλο του:

«Τέλος πάντων, αν θέλεις οπωσδήποτε να διασχίσεις την Αφρική, γιατί δεν το κάνεις με τα συμβατικά μέσα;»

«Μα επειδή όλες οι απόπειρες ως τώρα απέτυχαν, φυσικά!»

Και ο δόκτορας απαρίθμησε όλους τους εξερευνητές που έχασαν την υγεία τους, τα λογικά τους ή ακόμη και τη ζωή τους στην προσπάθεια, από τον Μούνγκο Παρκ και τον Κλάπερτον ως τον Λενγκ και τον Ρενέ Καγιέ.

«Ενώ» πρόσθεσε «με το αερόστατο όλα είναι δυνατά. Αν ζεσταίνομαι πολύ, θα ανέβω πιο ψηλά στην ατμόσφαιρα, αν πάλι κρυώνω, θα ξανακατέβω, αν συναντήσω στον δρόμο μου ένα βουνό, θα πετάξω από πάνω του, μια χαράδρα, θα την προσπεράσω, ένα ποτάμι, θα το διασχίσω, μια καταιγίδα, θα τη δαμάσω, και η γη της Αφρικής θα ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια μου σαν χάρτης».

Ο Σκοτσέζος τον κοίταξε με ανησυχία, όμως του είχε ήδη κινήσει το ενδιαφέρον.

«Πότε θα είναι έτοιμος ο εξοπλισμός σου;»

«Το ύφασμα για το μπαλόνι είναι σχεδόν έτοιμο, θα το φουσκώσω επιτόπου. Φεύγω σε μία εβδομάδα. Όμως, θα προτιμούσα να μπορώ να πω ότι φεύγουμε μαζί».

Μία εβδομάδα αργότερα, λοιπόν, στο λιμάνι του Λονδίνου, φόρτωσαν με μεγάλη προσοχή τα

πράγματα στο αμπάρι του *Ρωμαλέου*, ενός πλοίου έτοιμου να αποπλεύσει για τον Ινδικό ωκεανό. Ήταν ένα στρογγυλό ψάθινο καλάθι με σιδερένιο στεφάνι, άγκυρες, διάφορα όργανα μέτρησης κι ένα γιγαντιαίο κομμάτι καμβά, είκοσι μέτρα επί δεκαπέντε. Καθώς όλα αυτά ήταν ιδιαιτέρως εύθραυστα, ο χειρισμός τους απαιτούσε ιδιαίτερη προσοχή. Ο Σάμιουελ Φέργκιουσον στεκόταν λίγο πιο πέρα στην αποβάθρα και με υπερηφάνεια εξηγούσε στον φίλο του Ντικ Κέννεντυ:

«Πρόσεξε, Ντικ, αυτό εδώ το μπαλόνι είναι στην πραγματικότητα διπλό, γιατί μέσα στο μεγάλο υπάρχει ένα μικρότερο που λειτουργεί ως δικλείδα ασφαλείας, έτσι που αν η επιφάνεια του εξωτερικού μπαλονιού σκιστεί, θα μας κρατήσει στον αέρα το εσωτερικό!»

«Μα αυτό είναι εξαιρετικό εύρημα! Καλά το σκέφτηκες. Τι απομένει να φορτώσουμε;»

«Τη μεγάλη ηλεκτρική μπαταρία, τα ντεπόζιτα θεικού οξέος, τα σιδερένια βαρίδια, και όσο νερό και τροφή χρειαζόμαστε για μερικές εβδομάδες».

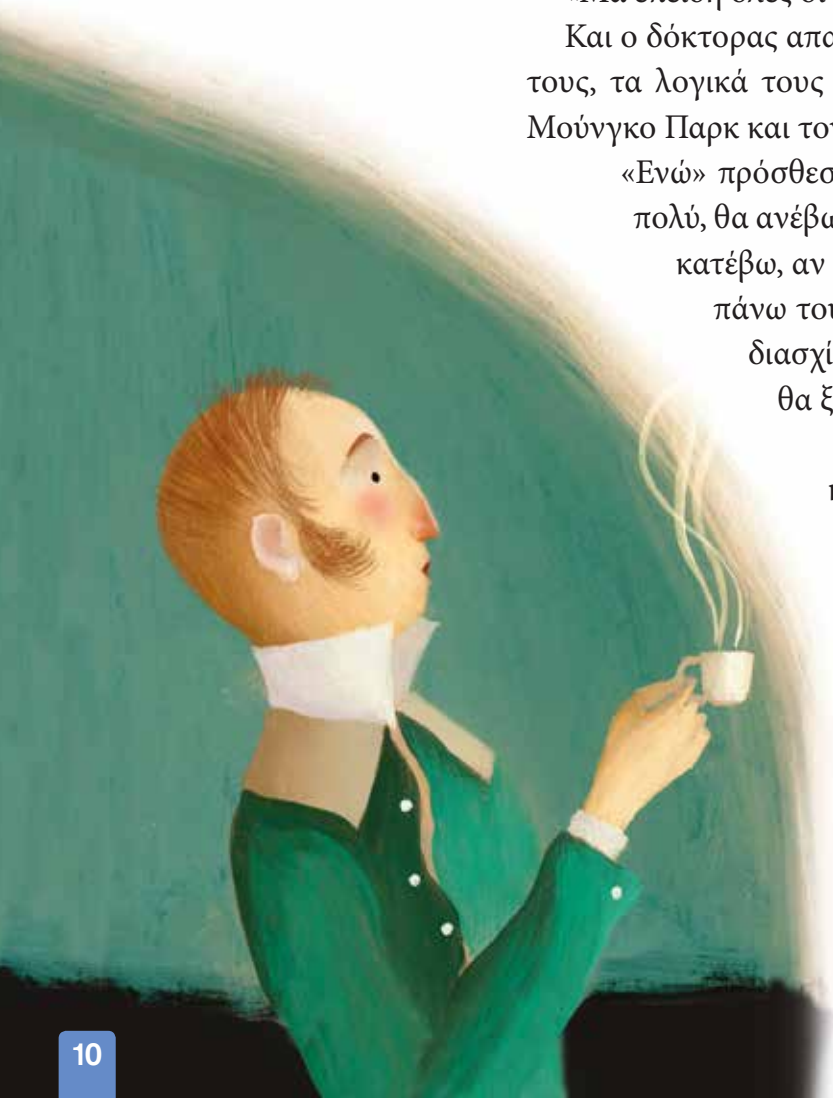
Εκείνη τη στιγμή ένας συμπαθητικός άντρας πλησίασε τους δύο φίλους για να τους δώσει ένα μήνυμα:

«Κύριοι, από το παλάτι μάς ενημέρωσαν πως η βασίλισσα μας στέλνει τις θερμότερες ευχές της για την επιτυχία της επιχείρησής μας!»

Ο Τζο ήταν ο υπηρέτης του δόκτορα, ένας άνθρωπος με εξαιρετικό χιούμορ και αφοσιωμένος στον κύριό του μέχρι θανάτου. Ο Φέργκιουσον στηριζόταν επάνω του ολοκληρωτικά όσον αφορά στις λεπτομέρειες της καθημερινότητας και δεν είχε ποτέ κανένα παράπονο. Από την άλλη, ο Τζο θαύμαζε απεριόριστα τον Σάμιουελ Φέργκιουσον, και του είχε απόλυτη εμπιστοσύνη. Ακόμα κι αν τον βασάνιζαν, πάλι δε θα κατάφερναν να του αλλάξουν γνώμη για τον κύριό του.

Αδιαμφισβήτητα, ο Τζο επρόκειτο επίσης να ταξιδέψει μαζί τους: αν ο δόκτορας Φέργκιουσον ήταν το κεφάλι, ο Τζο ήταν το χέρι, κι έτσι δεν υπήρχε περίπτωση ν' αποχωριστούν ο ένας τον άλλον. Άλλωστε, ενώ ο Ντικ είχε χρειαστεί κάποιο χρόνο για να απαντήσει αν τελικά θα συνόδευε τον δόκτορα, για τον Τζο το ερώτημα ήταν απλώς περιττό:

«Να τον αφήσω να φύγει μόνος; Και τότε ποιος θα τον υποστηρίξει όταν κουραστεί; Ποιος θα του προσφέρει ένα δυνατό χέρι βοήθειας όταν χρειαστεί να ξεπεράσει ένα εμπόδιο; Όχι, εγώ θα βρίσκομαι πάντοτε στο πλάι του δόκτορα, υπό όλες τις συνθήκες!»

Κι έτσι, στις 21 Φεβρουαρίου ο Ρωμαλέος σήκωσε άγκυρα, έχοντας στα σπλάχνα του το πιο σύγχρονο αερόστατο και μια αφοσιωμένη τριάδα Βρετάνων εξερευνητών. Ένας ούριος άνεμος έσπρωχνε το πλοίο συνεχώς μπροστά, προς τον προορισμό του, το νησί της Ζανζιβάρης. Εκεί όπου έφτασαν ενάμιση μήνα αργότερα.

Η αγγλική πρεσβεία στη Ζανζιβάρη υποδέχθηκε τον δόκτορα Φέργκιουσον και τους συντρόφους του σε αδελφικό κλίμα. Ο Φέργκιουσον δέχτηκε να τους προσφέρουν στέγη για μερικές μέρες στην ακτή αυτού του νησιού με τον υπέροχο καιρό, το οποίο χωρίζαν μόλις τριάντα χιλιόμετρα θάλασσας από την αφρικανική ήπειρο. Γνώριζε, όμως, πως η ηρεμία δεν ήταν παρά προσωρινή: όταν οι ντόπιοι πληροφορήθηκαν την άφιξη μιας ομάδας χριστιανών εξερευνητών οι οποίοι σκόπευαν να πετάξουν στον ουρανό, ενοχλήθηκαν. Πίστευαν πως το εγχείρημά τους πρόσβαλλε τον Ήλιο και τη Σελήνη, που εκείνοι λάτρευαν ως θεούς.

Κι έτσι, οι τρεις εξερευνητές έπρεπε να φουσκώσουν το αερόστατο κρυμμένοι πίσω από μια συστάδα πανύψηλων δέντρων, ώστε να περάσουν απαρατήρητοι από τους ιθαγενείς. Για την παραγωγή επαρκούς ποσότητας υδρογόνου, χρειάστηκαν διακόσια πενήντα λίτρα θειικού οξέος, οκτώ τόνοι σιδήρου και πάνω από σαράντα χιλιάδες λίτρα νερού.

Κατά τις εννιά το επόμενο πρωί, οι τρεις συνταξιδιώτες έπαιρναν τις θέσεις τους στο καλάθι του αερόστατου.

«Φίλοι μου, ας δώσουμε στο εναέριο όχημά μας ένα όνομα που θα του φέρει τύχη: *Βικτόρια!*»¹ αναφώνησε ο δόκτορας βγάζοντας το καπέλο του.

«Ζήτω η βασίλισσα, ζήτω η Αγγλία!» αποκρίθηκαν με μια φωνή ο Τζο και ο Ντικ Κέννεντυ.

Τότε, ο Σάμιουελ Φέργκιουσον άνοιξε μία από τις βαλβίδες αερίου και άναψε τον δαυλό. Το αερόστατο ανέβηκε καμιά δεκαριά μέτρα, κι έπειτα το αυτόματο σύστημα προώθησης που συναρμολόγησε ο δόκτορας τους οδήγησε προς την κορυφή των ψηλότερων δέντρων.

«Ζήτω το *Βικτόρια!*»

Στις δέκα η ώρα, κι ενώ από τα κανόνια του αγκυροβολημένου Ρωμαλέου ηχούσαν τιμητικές βολές, το εντυπωσιακό αεροσκάφος πέρασε πάνω από την πόλη της Ζανζιβάρης, κι έπειτα έφυγε πια με ρότα προς τα δυτικά, για τις ανατολικές ακτές της αφρικανικής ηπείρου.

1. Βικτόρια ονομαζόταν η βασίλισσα της Αγγλίας. Το όνομα θυμίζει τη λέξη *νίκη* (victory) στα αγγλικά, γι' αυτό και θεωρείται τυχερό. Σ.τ.Μ.

Ο ουρανός ήταν καθαρός κι έπνεε μέτριος άνεμος. Πολύ γρήγορα, το *Βικτόρια* ανέβηκε στα πεντακόσια μέτρα. Από δω, μπορούσαν να δουν ολόκληρο το νησί της Ζανζιβάρης να στέκει μόνο του στον ωκεανό περιτριγυρισμένο από λαμπερά νερά. Οι κάτοικοι φαίνονταν μικροί, σαν έντομα.

«Δε μιλάτε;» παρατήρησε ο Τζο.

«Κοιτάζουμε» απάντησε ο δόκτορας στρέφοντας το βλέμμα του προς την αφρικανική ήπειρο, που οι ακτές της έμοιαζαν με μακριές κορδέλες από αφρό.

Ο υπηρέτης δεν μπορούσε πια να συγκρατηθεί: με τα δυο του χέρια κρεμασμένα έξω από το καλάθι του αερόστατου, ρουφούσε τη θέα.

«Εγώ... εγώ νιώθω την ανάγκη να μιλήσω, να πω πως είναι... είναι καταπληκτικό, μαγευτικό, θαυμάσιο, είναι κάτι που δε θα ξεχάσω ποτέ...»

Μετά από δύο ώρες, το *Βικτόρια* έφτασε στην άκρη της ακτής, εκεί που ο άνεμος φυσούσε πιο δυνατά και χτυπούσε τα πρόσωπα των ταξιδιωτών. Ο δόκτορας προτίμησε να κατέβουν στα εκατό μέτρα από το έδαφος. Έπειτα, το αεροσκάφος γλίστρησε πάνω από ένα χωριουδάκι με λίγες σκόρπιες καλύβες, προκαλώντας τον θυμό των κατοίκων. Αρκετά βέλη εκτοξεύτηκαν με στόχο το *Βικτόρια*, κανένα όμως δεν το έφτασε. Μέσα στο αερόστατο, οι τρεις άντρες δε χόρταιναν να απολαμβάνουν το θέαμα.

«Ξεχάστε τις άμαξες!» αναφώνησε ο Κέννεντυ.

«Οι σιδηρόδρομοι ανήκουν στο παρελθόν!» συμπλήρωσε ο Τζο.

«Το αερόστατο, να η λύση» πρόσθεσε ο δόκτορας, μ' ένα πλατύ χαμόγελο στα χείλη.

Το *Βικτόρια* πέρασε πάνω από καλλιέργειες καπνού, καλαμποκιού, κριθαριού... Μπορούσες να διακρίνεις καθαρά τα πρόβατα και τις κατσίκες μέσα στις στάνες τους, όπου προφυλάσσονταν από τις λεοπαρδάλεις.

«Βρισκόμαστε στο Ουζαράμο» παρατήρησε ο Σάμιουελ Φέργκιουσον. «Η μαλάρια* μαστίζει την περιοχή αδιάκοπα. Θα ήταν καλύτερα να ανέβουμε λίγο ψηλότερα, για να μην κολλήσουμε».

Σ' αυτά τα εδάφη είδαν πρώτη φορά μουσκέτα στα χέρια ιθαγενών.

«Αν μια σφαίρα τρυπούσε το μπαλόνι μας, η πτώση θα ήταν άμεση;»

«Όχι άμεση» απάντησε ο κύριος Φέργκιουσον στον φίλο του Ντικ, μ' έναν καθησυχαστικό τόνο στη φωνή. «Μα μέσα σε λίγη ώρα η τρύπα από τη σφαίρα θα μεγάλωνε τόσο που θα χάναμε όλο μας το αέριο από τη διαρροή».

Κατά τις έξι η ώρα εκείνο το απόγευμα, το *Βικτόρια* βρέθηκε μπροστά στο όρος Ντουτούμι· έπρεπε να σηκώσουν το αερόστατο πάνω από τα χίλια μέτρα για να περάσουν την κορυφή του. Αφού έφτασαν στην άλλη πλαγιά, ο Τζο έριξε μία από τις άγκυρες, κι εκείνη πιάστηκε στα χοντρά κλαδιά ενός δέντρου. Τώρα, το μόνο που έμενε να κάνουν για να πατήσουν σε στέρεο έδαφος ήταν να ρίξουν την ανεμόσκαλα και να πιαστούν απ' αυτήν.

Μόλις έφαγαν το πρώτο τους αφρικανικό δείπνο, οι τρεις άντρες ετοιμάστηκαν για τη νύχτα, με το μπαλόνι του αερόστατου να ταλαντεύεται νωχελικά πάνω από τα κεφάλια τους. Ο δόκτορας Φέργκιουσον κατά τη διάρκεια της βάρδιας του έκανε μια εκτίμηση της προόδου τους, διασταυρώνοντας τα στοιχεία που του έδιναν τα διάφορα όργανα μετρήσεων με τις συντεταγμένες του μεγάλου χάρτη του της Αφρικής.

* Παλιό όνομα για τη μολυσματική ασθένεια ελονοσία.

Την αυγή, ο καιρός δεν ήταν πολύ καλός. Πυκνή συννεφιά κάλυπτε το βουνό και δεν πέρασε πολλή ώρα πριν πιάσει δυνατή βροχή. Ο Ντικ Κέννεντυ δε χάρηκε καθόλου με αυτή την αλλαγή του καιρού κι άρχισε να γκρινιάζει.

«Σάμιουελ» είπε και τυλίχτηκε μέσα στα σκεπάσματα «νιώθω άρρωστος από χτες κι έχω κρυάδες, νομίζω πως μάλλον άρπαξα κάποιον ιό».

«Δε μου φαίνεται περίεργο, βρισκόμαστε σε μια περιοχή ιδιαίτερα γνωστή για το ανθυγιεινό της κλίμα. Σήμερα, όμως, θα πετάξουμε ψηλότερα και θα διώξουμε από πάνω μας την επιρροή του. Θα νιώσεις περδίκι μόλις σε χτυπήσει ο ήλιος και ο καθαρός αέρας».

Γι' άλλη μια φορά η άγκυρα σηκώθηκε, πήραν όλοι τις θέσεις τους μέσα στο καλάθι του αερόστατου και ξεκίνησαν μια καινούρια πορεία, πάντα με ρότα προς τα δυτικά. Αυτή τη φορά, όμως, βρέθηκαν ανάμεσα στα σύννεφα, σχεδόν χίλια πεντακόσια μέτρα ψηλά.

Μερικές ώρες αργότερα, ο Ντικ Κέννεντυ παραμέρισε τα σκεπάσματά του και δήλωσε πως πεινούσε πολύ. Τα ρίγη του είχαν ήδη περάσει και ούτε που τα σκεφτόταν πια. Εν τω μεταξύ, ο Τζο γερμένος στο χείλος του καλαθιού θαύμαζε τα τοπία που περνούσαν.

«Τι όμορφος τρόπος για να ταξιδεύει κανείς» μουρμούριζε σιγανά.

«Αν έπρεπε να κάνουμε τη διαδρομή από την ακτή ως εδώ περπατώντας, το τόσο ανώμαλο έδαφος θα εξόντωνε τα ζώα που θα μας κουβαλούσαν· θα ήταν ήδη νεκρά από την κούραση» παρατήρησε ο Σάμιουελ Φέργκιουσον. «Αδύναμοι, σαν φαντάσματα, θα παλεύαμε διαρκώς απλώς για να σταθούμε όρθιοι. Τη μέρα θα ήμασταν αντιμέτωποι με ανυπόφορη ζέστη. Το βράδυ, το απίστευτο κρύο και τα τσιμπήματα των εντόμων, που μπορούν και τρυπούν ακόμα και τα πιο χοντρά υφάσματα, θα μας τρέλαιναν στα σίγουρα. Για να μη μιλήσουμε για τον κίνδυνο που θα διατρέχαμε από τα άγρια ζώα!»

«Καλύτερα να μην το δοκιμάσουμε» είπε σοφά ο Τζο.

Κατά το μεσημέρι, οι ταξιδιώτες μας λαχτάρησαν φρέσκο κρέας. Το ύψος στο οποίο βρίσκονταν τους παρείχε ανεμπόδιστη θέα, κι έτσι είχαν ήδη προσέξει κοπάδια από αντιλόπες να τρέχουν από κάτω τους. Το ένστικτο του κυνηγού ξύπνησε μέσα στον Ντικ, διώχνοντας κάθε κατάλοιπο του πυρετού.

Με το που έριξαν άγκυρα, δεν μπορούσε να τον συγκρατήσει κανείς.

«Εμπρός! Στο κυνήγι!» φώναξε τρέχοντας δίπλα στον Τζο.

«Να είστε προσεκτικοί, και οι δύο» τους συμβούλεψε ο Σάμιουελ Φέργκιουσον. «Εγώ θα μείνω εδώ, με ένα όπλο. Στον παραμικρό κίνδυνο, θα σας ειδοποιήσω μ' έναν πυροβολισμό!»

Οι δυο κυνηγοί προχώρησαν έρποντας, με το δάχτυλο στη σκανδάλη, παρακάμπτοντας άγριους θάμνους εδώ κι εκεί. Τελικά, βρήκαν ένα κοπάδι αντιλόπες να ξεδιψούν σ' ένα μικρό ρυάκι. Ο Κέννεντυ γνώριζε πως θα είχε μόνο μία ευκαιρία, και γι' αυτό πυροβόλησε προσεκτικά, μονάχα μία φορά. Η αγέλη διασκορπίστηκε εν ριπή οφθαλμού κι έμεινε πίσω μόνο ένα όμορφο αρσενικό, καφετί και μπεζ, θανάσιμα τραυματισμένο στον ώμο. Ο Τζο ήταν εντυπωσιασμένος.

«Μα τι βολή, κύριε!»

Καθώς ήταν αδύνατο να κουβαλήσουν ολόκληρο το ζώο μέχρι το αερόστατο, οι δύο άντρες αποφάσισαν να το κόψουν σε κομμάτια με τα μαχαίρια τους. Πριν ακόμη τελειώσουν με αυτή τη δουλειά, άκουσαν έναν πυροβολισμό από μακριά.

«Κινδυνεύουμε εμείς;»

«Ίσως κινδυνεύει ο Σάμιουελ!»

Παίρνοντας το κυνήγι παραμάσχαλα, οι δυο άντρες άρχισαν να τρέχουν προς το καλάθι τους, όμως ενώ έτρεχαν, ο ήχος από έναν δεύτερο πυροβολισμό έσκισε τον ξηρό αέρα. Επιταχύνοντας κι άλλο τον ρυθμό τους, βρέθηκαν ξαφνικά στη μέση μιας μάχης: περίπου τριάντα μικρά ζώα, σκουρόχρωμα, γρήγορα, ευκίνητα και δυνατά είχαν επιτεθεί στο σκάφος τους.

Τα περισσότερα είχαν ανέβει στα κλαδιά μιας μουριάς και πηδούσαν από κει μέσα στο αερόστατο· ένας τρίτος πυροβολισμός ακούστηκε κι αυτή τη φορά το ένα από τα ζώακια έπεσε προς τα πίσω κοντά στη βάση του δέντρου, ενώ ένα κλαδί ανέκοψε την πτώση του για λίγο. Ήταν μια ράτσα μαϊμούδων με μουσούδες σκυλίσιες, ζώα επιθετικά, απαίσια στην όψη. Πάντως, μετά από κάνα δυο πυροβολισμούς ακόμη, τα ζώα τράπηκαν σε φυγή, αφήνοντας στους τρεις φίλους το πεδίο ελεύθερο.

«Χωρίς εσάς, φίλοι μου» είπε ο δόκτορας Φέργκιουσον χαμογελώντας «θα μπορούσα να έχω γίνει το γεύμα αυτών των πιθήκων!»

«Το αντίθετο θα συμβεί, αγαπητέ Σάμιουελ – εμείς θα έχουμε ένα άγριο ζώο στο τραπέζι μας! Πώς σου φαίνονται αυτά τα ωραία φιλέτα αντιλόπης;»

Αφού έφαγαν, ο δόκτορας παρουσίασε στους φίλους του τα αποτελέσματα των τελευταίων του υπολογισμών:

«Το ξέρετε πως μέσα σε μόλις τρεις ημέρες έχουμε διανύσει σχεδόν τριακόσια μίλια, την ίδια απόσταση για την οποία οι συνάδελφοι Μπάρτον και Σπεκ χρειάστηκαν τεσσερσίμισι μήνες;»

Μετά από αρκετή ώρα συζήτησης πάνω σε αυτούς τους αριθμούς, το πλήρωμα του Βικτόρια επιβιβάστηκε και απογειώθηκε ξανά με προορισμό το Ουνιαμβεζί, που λέγεται αλλιώς και «τόπος της Σελήνης». Οι οικογένειες που ζούσαν εκεί ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο, οργανώνοντας διάφορα караβάνια φορτωμένα με βαμβάκι, ελεφαντόδοντο, μπαχαρικά ή σκλάβους. Όταν αυτοί οι άνθρωποι είδαν το Βικτόρια στον ουρανό, δεν αντέδρασαν διόλου επιθετικά.

«Πριν από πέντε χρόνια, ο Μπάρτον και ο Σπεκ βρήκαν εδώ ανθρώπους ανοιχτούς και φιλόξενους» εξήγησε ο Σάμιουελ Φέργκιουσον, καθώς έκανε τις μανούβρες προσγείωσης.

Η άγκυρα του *Βικτόρια* πιάστηκε σε ένα από τα μπαομπάμπ που περιέβαλλαν την αγορά. Τους πλησίασε μια μικρή ομάδα σιωπηλών ανθρώπων. Ακολουθούσαν κατά βήμα τους μάγους και τους σαμάνους τους, καθώς πίστευαν ότι αυτοί, που είχαν μαγικές δυνάμεις, θα μπορούσαν να τους προστατέψουν.

Με θάρρος, ο δόκτορας Φέργκιουσον απευθύνθηκε στους μάγους, χρησιμοποιώντας τα λίγα αραβικά που είχε μάθει στα ταξίδια του. Η συζήτηση μαζί τους τον οδήγησε στο συμπέρασμα πως οι χωριανοί νόμιζαν ότι το *Βικτόρια* ήταν... η ίδια η Σελήνη, που είχε κατέβει στη Γη μαγικά κατά τη διάρκεια της ημέρας!

«Τι θέλουν από μας;» ρώτησε ο Τζο τον δόκτορα.

«Απ' ό,τι κατάλαβα, ο σουλτάνος τους είναι βαριά άρρωστος και οι άνθρωποι αυτοί εναποθέτουν τις ελπίδες τους στους κατοίκους της Σελήνης –εμάς, δηλαδή– για να τον θεραπεύσουν».

«Θα κατέβεις;» ρώτησε ο Ντικ, βλέποντας τον δόκτορα να ξετυλίγει την ανεμόσκαλα ως το έδαφος.

«Ναι, θα πάω να φροντίσω τον άρρωστο σουλτάνο· με λίγα από τα φάρμακά μας θα πρέπει να μπορέσω να τον ανακουφίσω· δεν είμαι άλλωστε “γιος της

Σελήνης”; Εσείς καλύτερα μείνετε εδώ. Να είστε σε εγρήγορση, έτοιμοι να φύγουμε στην παραμικρή αναποδιά».

Παίρνοντας μαζί του την τσάντα με τα φάρμακα, ο δόκτορας κατέβηκε στο έδαφος.

Περιτριγυρισμένος από ένα πλήθος γεμάτο θαυμασμό, ακολούθησε τους μάγους μέχρι το παλάτι του σουλτάνου. Εκεί, συνάντησε έναν νεαρό άντρα που δεν ήταν καθόλου άρρωστος, αν εξαιρέσει κανείς τη μόνιμη μέθη στην οποία ήταν βυθισμένος. Το μόνο που χρειαζόταν ήταν να ξεμεθύσει. Ο δόκτορας περίμενε μέχρι που ο σουλτάνος κοιμήθηκε, κουλουριασμένος ακίνητος στη βασιλική του κλίνη, και του έδωσε ένα τονωτικό, το οποίο τον ξύπνησε από τον λήθαργό του· κι έτσι, στάθηκε ξανά στα πόδια του.

Έχοντας γίνει μάρτυρες σ' ένα θαύμα, οι κάτοικοι του χωριού άρχισαν να προσκυνούν τον γιο της Σελήνης. Τα πράγματα, όμως, σύντομα άλλαξαν. Ο Σάμιουελ ξεκίνησε με γρήγορο βήμα προς το αερόστατο, ελπίζοντας να φύγουν από κει σώοι και ασφαλείς. Βλέποντάς τον να επιστρέφει βιαστικά, με μια ομάδα ανθρώπων που πλέον έμοιαζαν απειλητικοί να τον ακολουθεί, ο Ντικ ανησύχησε:

«Τι συμβαίνει, Σάμιουελ;» ρώτησε με το ένα του χέρι έτοιμο πάνω στη βαλβίδα αερίου.

«Πρέπει να φύγουμε αμέσως!»

«Τι έκανες; Σκότωσες τον σουλτάνο αντί να τον γιατρέψεις;» ρώτησε καχύποπτα ο Τζο.

«Όχι, καθόλου· κοιτάξτε τον ουρανό και θα καταλάβετε!»

Ο Τζο και ο Ντικ έκαναν αυτό που τους είπε, και συνειδητοποίησαν πως σουρούπωνε. Ο ήλιος σύντομα θα έδυε και η Σελήνη θα ανέτελλε! Μα δε γινόταν να υπάρχουν δύο φεγγάρια, το ένα από τα δύο περίσσευε! Οι ψεύτικοι θεοί, οι απατεώνες, έπρεπε να φύγουν το συντομότερο δυνατό!

«Βιαστείτε! Κόψτε το σκοινί της άγκυρας, δεν έχουμε χρόνο να το μαζέψουμε».

Με το άναμμα της φλόγας, ένα μεγάλο σύννεφο ζεστού αέρα φούσκωσε το μπαλόνι του αερόστατου, και ανέβηκαν γρήγορα το ουράνιο στερέωμα – όχι, όμως, τόσο ψηλά όσο η πραγματική Σελήνη.

Το βράδυ, όλος ο ουρανός ήταν φορτωμένος με ηλεκτρισμό· σε λίγο θα ξεσπούσε φοβερή καταιγίδα. Στις εννιά η ώρα, το *Βικτόρια* ήταν εντελώς ακίνητο είκοσι μέτρα από το έδαφος, κολλημένο σ' ένα πυκνό στρώμα αέρα. Κι έπειτα,

ο πρώτος κεραυνός έσκισε τον ουρανό, προκαλώντας ένα τρομερό μπουμπουνητό και βίαιες ριπές του ανέμου.

«Τι κάνουμε; Κατεβαίνουμε;» πρότεινε ο Ντικ.

«Όχι, το αερόστατο θα καταστραφεί. Αντίθετα, πρέπει να πάρουμε κι άλλο ύψος. Όσο πιο πολύ κι όσο πιο γρήγορα γίνεται!»

Ο ουρανός κάθε τόσο έλαμπε από τις αστραπές, κι ο ηλεκτρισμός στην ατμόσφαιρα απειλούσε το αερόστατο, που ήταν γεμάτο από εύφλεκτο αέριο. Όλη η ατμόσφαιρα είχε κυριολεκτικά αρπάξει φωτιά, κι ο αέρας έσπρωχνε τα φορτισμένα σύννεφα από δω κι από κει. Ήταν λες και τα φτερά ενός τεράστιου ανεμιστήρα αναζωπύρωναν διαρκώς μια πυρκαγιά.

«Πιο ψηλά! Πιο ψηλά!»

Η φωνή του δόκτορα έφτανε με δυσκολία στους συντρόφους του, αλλά η έκφραση του προσώπου του παρέμενε ήρεμη παρά το χάος που επικρατούσε. Παρασυρμένο απ' τους ανέμους, το *Βικτόρια* κινούνταν ανεξέλεγκτα, ώσπου ένα δυνατό ανοδικό ρεύμα αέρα το σήκωσε στα τρεισήμισι χιλιάδες μέτρα. Εκεί ψηλά επικρατούσε απόλυτη ηρεμία· σκύβοντας από τις άκρες του καλαθιού, οι τρεις φίλοι μπορούσαν να δουν την καταιγίδα να μαίνεται από κάτω τους.

Όταν ο ήλιος ανέτειλε, το *Βικτόρια* έπλεε πάνω από τη λίμνη Τανγκανίκα. Ήταν καιρός πια να προσεδαφιστούν για να προμηθευτούν νερό και φρέσκο κρέας. Ο Ντικ μανούβραρε το αερόστατο μέχρι που ακούμπησε στο βαλτώδες έδαφος. Το καλάθι του παρέσυρε περνώντας τα πυκνά ψηλά καλάμια, σαν σκάφος που σήκωσε κύμα σε μια πράσινη θάλασσα. Ένα σμήνος πουλιών πέ-

ταξε μακριά τσιρίζοντας, και η αιωρούμενη άγκυρα έσκιζε την επιφάνεια του νερού αφήνοντας ένα βαθύ αυλάκι, ώσπου πιάστηκε σε κάποιο είδος μεγάλου γκρίζου βράχου που προεξείχε.

«Κάτι μας εμποδίζει!» φώναξε ο Ντικ.

«Θα έλεγα πως είναι ένας βράχος» πρόσθεσε ο Τζο «μόνο που ο βράχος μας περπατάει».

«Τότε μάλλον θα είναι ελέφαντας».

Ο Σάμιουελ είχε δίκιο. Ήταν ένας μεγάλος αρσενικός ελέφαντας, που έσερνε μαζί του ένα αερόστατο στην υγρή σαβάνα. Ο Τζο είχε ενθουσιαστεί:

«Είναι σαν να καμακώσαμε μια φάλαινα και να μας κουβαλάει μαζί της!»

Μετά από μία ώρα, οι εξερευνητές αποφάσισαν να βάλουν τέλος σ' αυτή τη διαδρομή. Κατέβηκαν στο έδαφος για να κυνηγήσουν μικρά ζώα. Το μέρος έμοιαζε έρημο και τους φάνηκε συνετή επιλογή να περάσουν εκεί το βράδυ, αφού πρώτα έστησαν γύρω τους ένα μικρό φράγμα και του έβαλαν φωτιά, για να αποφύγουν νυχτερινές επισκέψεις από ύαινες, λεοπαρδάλεις και τσακάλια.

«Φίλοι μου» τους εμπιστεύτηκε ο δόκτορας λίγο πριν κοιμηθούν «κοντεύουμε να περάσουμε τον ισημερινό και να βρεθούμε ξανά στο δικό μας ημισφαίριο. Αύριο, θα πετάμε πάνω από το κανάλι που τροφοδοτεί τον Λευκό Νείλο με τα νερά του!»

Την επόμενη μέρα, ο δόκτορας Φέργκιουσον εντόπισε κάποια απότομα φαράγγια απ' όπου ακούγονταν νερά να τρέχουν.

«Εδώ είναι!» αναφώνησε με ενθουσιασμό. «Οι αφηγήσεις των Αράβων ταξιδιωτών ήταν ακριβείς και οι προβλέψεις του συμπατριώτη μας Μπάρτον το ίδιο· κοιτάξτε πόσο επιβλητικό είναι αυτό το ποτάμι, πώς κυλάει προς τον βορρά, και με τι γρηγοράδα!»

«Είναι ο Νείλος, Σάμιουελ;»

«Ναι, φυσικά! Τα νερά που βρέχουν αυτές τις όχθες χύνονται στη Μεσόγειο!»

«Ε, λοιπόν, ζήτω ο Νείλος!» φώναξε ο Τζο με τη σειρά του, παρασυρμένος από τον ενθουσιασμό του κυρίου του.

Αργότερα, το *Βικτόρια* προσγειώθηκε για τη νύχτα και η άγκυρά του πιάστηκε στα ψηλότερα κλαδιά μιας συκιάς. Ο καθένας φύλαγε σκοπιά με τη σειρά του, όπως συνήθιζαν.

«Φύλα προσεκτικά σκοπιά, Ντικ, να είσαι συγκεντρωμένος» συμβούλεψε ο Σάμιουελ τον φίλο του που είχε την επόμενη βάρδια, κατά τη μία μετά τα μεσάνυχτα. «Μου φαίνεται πως άκουσα κάποιους περιέργους θορύβους».

Έπειτα, ο δόκτορας κοιμήθηκε. Ο ουρανός ήταν καλυμμένος από πυκνά σύννεφα· δεν κουνιόταν φύλλο και το *Βικτόρια* ούτε που σάλευε. Όλα ήταν ήσυχα, υπερβολικά ήσυχα· μιάμιση ώρα αργότερα, ο Ντικ Κέννεντυ, με όλες του τις αισθήσεις σε εγρήγορση, ένωσε ένα τρέμουλο κάτω απ' τα πόδια του. Γερμένος στο χέλος του ψάθινου καλαθιού, κοιτώντας κάτω, προσπαθούσε με τα μάτια του να τρυπήσει το σκοτάδι. Στην αρχή, τίποτα. Μετά όμως, όταν η όρασή του προσαρμόστηκε, είδε κάμποσες σκιές να σκαρφαλώνουν στον μακρύ κορμό της συκιάς.

«Τζο, Σάμιουελ, ξυπνήστε!» ψιθύρισε σκουντώντας τους συντρόφους του. «Θα χρειαστούμε όλα μας τα όπλα!»

Και τους έδειξε, μέσα στο πηχτό σκοτάδι, τις ευκίνητες σκιές που προχωρούσαν πάνω στα κλαδιά. Μία από αυτές είχε ήδη πιαστεί από το σκοινί που έωννε το καλάθι με την άγκυρα. Όταν το κεφάλι του πρώτου πολεμιστή ξεπρόβαλε από τις σκιές, ακούστηκε ένας πυροβολισμός και ο εισβολέας εξαφανίστηκε· ακούστηκε ένα βογκητό και το σώμα του να χτυπά από κλαδί σε κλαδί, μέχρι που έπεσε στο έδαφος. Μέσα σε μια στιγμή, οι σκιές υποχώρησαν, γνωρίζοντας πως δεν είχαν καμιά ελπίδα απέναντι στα σύγχρονα όπλα των τριών εξερευνητών.

Μετά απ' όλα αυτά, κανείς δεν μπορούσε να ξανακοιμηθεί, κι έτσι αποφάσισαν να κάνουν μια βόλτα πάνω από το νυχτερινό αφρικανικό τοπίο. Κουρασμένοι αλλά αβλαβείς, οι επιβάτες του αερόστατου ανακάλυψαν μερικές ώρες αργότερα, όταν ο ήλιος ανέτειλε, πως πετούσαν πάνω από ένα κομμάτι γης εξαιρετικά άνυδρο. Εδώ, σβησμένα ηφαίστεια, εκεί, ξεραμένες ρεματιές· ούτε μία σταγόνα νερό δε βρισκόταν σ' αυτές τις άδειες, γεμάτες σκόνη πεδιάδες.

Ο δόκτορας Φέργκιουσον έκανε μια γκριμάτσα. Αν δεν είχαν δεχτεί εκείνη τη βραδινή επίθεση, δε θα είχαν φύγει χωρίς να προμηθευτούν φρέσκο νερό, κι εκεί που βρίσκονταν τώρα, αυτό ήταν αδύνατο. Σε κάθε περίπτωση, αποφάσισαν να γεμίσουν το καλάθι με πέτρες, αφού τώρα ήταν σχεδόν άδεια η δεξαμενή του νερού, γιατί στην έρημο ο αέρας ήταν πολύ ζεστός και μπορεί να παρέσυρε το αερόστατο στα ουράνια. Οι τρεις άντρες δε χρειάστηκε να προσπαθήσουν πολύ. Μετά από κάνα δυο πέρα δώθε όλα ήταν έτοιμα.

«Θεέ και Κύριε, πόσο βαριές είναι αυτές οι πέτρες!» αναστέναξε ο Τζο.

«Είναι φυσιολογικό, αφού πρόκειται για κομμάτια από ατόφιο χρυσάφι».

Ο Τζο και ο Ντικ πέτρωσαν στο άκουσμα αυτών των λέξεων και κοίταξαν πού πατούσαν· δεν είχαν καταλάβει πως είχαν προσεδαφιστεί στη μέση ενός χρυσωρυχείου. Ο Τζο είχε μείνει άναυδος.

«Ω Θεέ μου!» μουρμούριζε γονατιστός, χαϊδεύοντας το πεσμένο χρυσάφι «πρέπει να φορτώσουμε όσο περισσότερο μπορούμε!»

«Τζο, δε σκέφτεσαι λογικά. Τι θα τα κάνουμε αυτά τα πλούτη; Δεν μπορούμε να τα εισαγάγουμε στην πατρίδα. Ο πυρετός του χρυσού σε κάνει να μιλάς έτσι; Δεν έχεις καταλάβει τι είναι αυτό που αξίζει πραγματικά; Δεν ήρθαμε εδώ για να αναζητήσουμε πλούτη».

Αυτό που απασχολούσε στ' αλήθεια τον δόκτορα ήταν ένα άλλο είδος θησαυρού, ένας θησαυρός που τους ήταν απλώς απαραίτητος: το νερό.

Από μέρα σε μέρα ο άνεμος ολοένα λιγόστευε. Είχαν ολοκληρώσει σχεδόν το μισό του ταξιδιού τους σε λιγότερο από δέκα ημέρες, αλλά με τον τωρινό τους ρυθμό, οι τρεις ταξιδιώτες θα χρειάζονταν μήνες για να φτάσουν στη θάλασσα.

Η έρημος απλωνόταν παντού. Από αυτά τα μέρη περνούσαν μόνο караβάνια, ωστόσο με διαλείμματα εβδομάδων.

Σύντομα, τα αποθέματα νερού στο σκάφος μειώθηκαν σε δύο γαλόνια,

είκοσι έξι λίτρα περίπου. Με αυτό το λιγοστό νερό έπρεπε και να παράγουν το απαραίτητο υδρογόνο και να ξεδιψούν και οι τρεις! Αλίμονο: με το πρώτο φως της μέρας, η ζέστη έκανε την ατμόσφαιρα αποπνικτική.

«Να λοιπόν τι πάει να πει Αφρική! Ζέστη, άμμος και τίποτα άλλο! Ήταν παράλογο να πιστεύουμε πως θα βρούμε κάτι άλλο!»

Ο δόκτορας ήξερε πως ο Τζο ξεστόμισε ανάλαφρα αυτά τα λόγια, αλλά δεν άντεχε να σκέφτεται σε τι περιπέτεια είχε μπλέξει τους δυο φίλους του: αν πάθαιναν κάτι, το φταίξιμο θα ήταν αδιαμφισβήτητα δικό του. Αυτός δεν είχε προσπαθήσει, άλλωστε, σ' αυτό το ταξίδι να ξεπεράσει τα όρια του εφικτού;

«Φίλοι μου» τους είπε «ξέρω πως υποφέρετε από δίψα, όμως σας λέω, το νερό δεν είναι μακριά. Χρειαζόμαστε μόνο τον κατάλληλο αέρα που θα μας πάει σ' αυτό».

«Θα περιμένουμε, Σάμιουελ» τον διαβεβαίωσε ο Ντικ χτυπώντας τον φιλικά στον ώμο.

Παντού γύρω τους το ίδιο καυτό, ακίνητο τοπίο. Και η ζέστη έπαιζε παιχνίδια με το μυαλό τους. Ο Τζο ξαφνικά άπλωσε το χέρι του.

«Να, εκεί! Δεν είμαστε μόνοι στον αέρα, κάποιοι έκλεψαν την ιδέα μας!»

«Τρελάθηκες, Τζο;»

«Όχι – κοιτάξτε, όλο ευθεία μπροστά μας!»

«Μα τον Άγιο Πατρίκιο, είναι απίστευτο» ψέλλισε ο Ντικ. «Ένα ακόμη αερόστατο, μ' άλλους ταξιδιώτες, σαν κι εμάς...»

Πράγματι, λιγότερο από πενήντα μέτρα μακριά, ένα άλλο αερόστατο πετούσε στο ίδιο ύψος με το *Βικτόρια*, εντελώς όμοιο μ' εκείνο, με το καλάθι και τους επιβάτες του. Μόνο ο Σάμιουελ Φέργκιουσον μπορούσε να σκεφτεί καθαρά μέσα σ' αυτό τον καύσωνα.

«Κύριοι, αυτό που βλέπετε δεν είναι παρά ένας αντικατοπτρισμός, ένα οπτικό φαινόμενο που παρουσιάζεται στα πολύ θερμά κλίματα!»

Όταν το φαινόμενο ολοκληρώθηκε, το άλλο αερόστατο εξαφανίστηκε, αφήνοντας τους ταξιδιώτες μόνους με τη μοναδική τους σκέψη: τη δίψα. Λίγο παραπέρα, εμφανίστηκαν επιτέλους στον ορίζοντα οι κορυφές από μερικούς φοίνικες και οι ελπίδες τους ανανεώθηκαν. Ο Ντικ έκανε τις απαραίτητες μανούβρες για να προσγειωθούν πλάι σ' ένα παλιό πηγάδι· αλίμονο, το πηγάδι αυτό είχε στερέψει εδώ και χρόνια. Μισοθαμμένα εκεί βρίσκονταν και κάμποσα ξασπρισμένα οστά.

«Κάποιο караβάνι θα πρέπει να έφτασε ως εδώ, μα όλο το νερό είχε ήδη εξατμιστεί, κι έτσι άνθρωποι και ζώα υπέκυψαν στη δίψα τους».

Πέτρες παντού τριγύρω, χωρίς τέλος. Κενό. Το θερμόμετρο του σκάφους έδειχνε 45 βαθμούς υπό σκιά. Οι ώρες περνούσαν, κι εκείνοι δεν μπορούσαν να σκεφτούν παρά μόνο μια πηγή καθαρή κι αμόλυντη και φρέσκο νερό να γλιστράει ανάμεσα στα δάχτυλά τους.

Σύντομα, το αέριο εξαντλήθηκε· το μπαλόνι άρχισε να ξεφουσκώνει. Το ύφασμά του τσαλακωμένο ταλαντευόταν στον λιγοστό αέρα, σαν χαμηλωμένη σημαία. Είχαν μείνει πια μόνο δυο λίτρα νερό για τρεις άντρες. Ο ερχομός της νύχτας δεν άλλαξε την κατάσταση· ο ήλιος είχε δύσει από ώρα, μα η γη εξακολουθούσε να καίει. Όταν ξημέρωσε, η κόλαση επέστρεψε.

«Η άμμος καίει λες και τη βγάλαμε απ' τον φούρνο, είναι να τρελαίνεσαι!»

Δεν υπήρχε τίποτα ως εκεί που έφτανε το βλέμμα, μονάχα άμμος και καυτός αέρας. Είχαν χάσει και την τελευταία τους ελπίδα. Ο δόκτορας, που άκουγε τα παράπονα των συντρόφων του, σηκώθηκε απότομα, με μια ξαφνική υπερένταση.

«Έχετε δίκιο. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε έτσι. Θα φύγω. Θα περπατήσω όλο ευθεία μέχρι να βρω νερό και καταφύγιο».

Τη στιγμή που οι φίλοι του ετοιμάζονταν να του αλλάξουν γνώμη, μια μαύρη απειλητική μάζα εμφανίστηκε στο βάθος. Ο Ντικ ειδοποίησε τον δόκτορα:

«Κοίτα εκεί! Τι είναι αυτό;»

Σύννεφα στριφογύριζαν στον ορίζοντα, σηκώνοντας μαζί τους μια τεράστια ποσότητα από σκόνη και άμμο.

«Δόξα τω Θεώ, είναι ο σιμούν! Μια θύελλα από άμμο! Άνεμος! Άνεμος!»

Ο Σάμιουελ άδειασε τις τελευταίες σταγόνες νερού που απέμεναν στον πάτο της φιάλης μέσα στη δεξαμενή με τα άλλα χημικά. Το αέριο γέμισε το μπαλόνι, σηκώνοντάς το ξανά στον αέρα· όταν η καταιγίδα ξέσπασε, το αεροσκάφος σηκώθηκε σαν ένα μάτσο άχυρα και παραδόθηκε στους δυνατούς ανέμους.

Ζαλισμένοι, στριφογυρίζοντας με τρομερή ταχύτητα, οι τρεις Βρετανοί παρέμειναν σιωπηλοί, εντυπωσιασμένοι από το φαινόμενο που τους παρέσερνε σαν μια ανταριασμένη θάλασσα. Επί τρεις ώρες, το *Βικτόρια* και οι επιβάτες του υπέστησαν τις βίαιες ριπές του αέρα, ώσπου αυτές κόπασαν.

Κι όταν κάποια στιγμή η καταιγίδα πέρασε, βρέθηκαν να πετούν πάνω από μια οάση, που είχε δημιουργήσει γύρω της μια πράσινη γραμμή από βλάστηση. Είχαν διανύσει σχεδόν διακόσια χιλιόμετρα.

«Κοιτάξτε, νερό! Νερό!»

Πηδώντας από το καλάθι τους, οι τρεις άντρες έπεσαν μπρούμυτα σε μια λιμνούλα· το στάσιμο νερό δεν ήταν το πιο φρέσκο που είχαν πει, μα δεν τους ένοιαζε! Έπιναν χωρίς σταματημό, νιώθοντας πως είχαν βρει το πιο πολύτιμο και σπάνιο νέκταρ. Όταν δεν μπορούσαν να πιουν άλλο, ξάπλωσαν στη σκιά που έριχναν κάποιοι φοίνικες.

«Πάμε» είπε ο δόκτορας Φέργκιουσον μετά από λίγη ώρα. «Έχουμε πολλή δουλειά, πρέπει να γεμίσουμε όλες μας τις φιάλες με νερό και να βρούμε τροφή!»

Την επόμενη μέρα, ξεκούραστοι πια, οι άντρες και το αερόστατό τους ξαναπήραν τον δρόμο τους. Σύντομα, είδαν κατάφυτους λόφους στον ορίζοντα· επιτέλους, το μονότονο τοπίο είχε αλλάξει. Το *Βικτόρια* είχε διανύσει πάνω από δύο χιλιάδες διακόσια χιλιόμετρα από την αρχή του ταξιδιού τους όταν έφτασαν στο Τσαντ, στη λίμνη του και στον ποταμό που χυνόταν στα νερά της, τον Σάρι.

Η πρωτεύουσα αυτής της χώρας έμοιαζε από ψηλά με πραγματική πόλη, με τα σπίτια της το ένα δίπλα στο άλλο και με φαρδείς δρόμους. Την αγορά της πλημμύριζαν έμποροι και νομάδες. Ο δόκτορας Φέργκιουσον θεώρησε καλό να αράξουν λίγο πιο μακριά, μα η άπνοια είχε ακινητοποιήσει το αεροσκάφος. Με δυσκολία κατάφεραν να ανέβουν μερικές δεκάδες μέτρα ψηλότερα, ώστε να βρεθούν εκτός της εμβέλειας των όπλων που ήταν στραμμένα προς το μέρος τους.

Όταν έπεσε το βράδυ δεν ακουγόταν άχνα και καμιά φωτιά δεν είχε ανάψει. Ήταν λες και την πόλη την είχε καταπιεί η άμμος.

«Κάτι συμβαίνει εδώ» είπε ο Κέννεντυ σκεπτικός. «Είναι υπερβολικά ήσυχα».

Δε χρειάστηκε να περιμένει πολύ για να επιβεβαιωθούν οι υποψίες του. Μέσα σε δευτερόλεπτα, μια τεράστια πυρκαγιά φάνηκε να ξεσπά στο έδαφος.

«Ο Θεός να με συγχωρήσει» αναφώνησε τρομοκρατημένος ο Τζο μια στιγμή αργότερα «μα η φωτιά φαίνεται να έρχεται προς εμάς!»

Ήταν αλήθεια. Χιλιάδες περιστέρια, που είχαν δεμένα στις ουρές εύφλεκτα υλικά, είχαν ριχτεί εναντίον του Βικτόρια. Αλαφιασμένα, πετούσαν άτακτα διαγράφοντας στον νυχτερινό ουρανό φωτεινά τόξα. Τα περιστέρια τούς είχαν τώρα κυκλώσει, και ύφαιναν γύρω τους δίχτυα από φλόγες. Έπρεπε επείγοντως να ανέβουν όσο το δυνατόν ψηλότερα, κι έτσι οι τρεις άντρες πέταξαν σχεδόν όλα τους τα βάρη· όσο ανέβαιναν, οι επιθέσεις κατά του Βικτόρια έπαψαν, τα φλεγόμενα πουλιά σιγά σιγά εξαφανίστηκαν, και οι επιβάτες μπορούσαν πια να πάρουν μια ανάσα.

«Μπορεί αυτός ο λαός να χρησιμοποιεί περιστέρια για να πυρπολεί γειτονικά χωριά» παρατήρησε ο Τζο «όμως το δικό μας χωριό πετάει πιο ψηλά κι από τα περιστέρια τους!»

Την επόμενη μέρα η λίμνη Τσαντ είχε χαθεί στον ορίζοντα. Μέχρι τώρα, το αεροσκάφος είχε συμπεριφερθεί άψογα τρεις εβδομάδες στον αέρα. Ο δόκτορας κρατούσε όλον αυτό τον καιρό το ημερολόγιο του καπετάνιου. Ένα πρωί τους ανακοίνωσε:

«Καμιά δεκαριά μέρες ακόμα και θα αντικρίσουμε τον Ατλαντικό!»

Στον χάρτη τους, ο ωκεανός φαινόταν ακόμη μακριά. Το Βικτόρια πετούσε πάνω από χιλιόμετρα και χιλιόμετρα στεριάς, ακολουθώντας τον ποταμό Σάρι. Μπορούσαν να δουν κροκόδειλους να κολυμπούν ελεύθεροι, γλιστρώντας σαν σαύρες κάτω από τα νερά και ξαναβγαίνοντας στη στεριά, σε κάποια απ' τις μικρές νησίδες του ποταμού.

Οι ταξιδιώτες έβλεπαν από κει ένα κομμάτι του βασιλείου του Μπορνού, με τα αμέτρητα χωριά του χτισμένα στις όχθες της λίμνης Τσαντ. Ψάχνοντας με το βλέμμα τον ορίζοντα εκείνο το πρωινό, ο Τζο παρατήρησε κάτι που ο Ντικ θα ευχαριστιόταν να κυνηγήσει.

«Βλέπεις εκεί πέρα; Ένα σμήνος τεράστια πουλιά κατευθύνεται προς το μέρος μας! Πρέπει να είναι τουλάχιστον μια ντουζίνα!»

«Προσέξτε τα» τους προειδοποίησε ο Σάμιουελ. «Αυτά τα πουλιά είναι γυπαετοί, άγρια αρπακτικά. Ιδιαίτέρως επιθετικά ζώα! Έτσι και χτυπήσουν το αερόστατο, είτε με τα ράμφη τους είτε με τα νύχια, θα το σκίσουν αμέσως!»

Ο Σάμιουελ Φέργκιουσον δεν είχε καλά καλά τελειώσει τη φράση του, όταν το πρώτο πουλί επιτέθηκε στο Βικτόρια με το ράμφος του, που έκοβε σαν ξυράφι. Μια σφαίρα σταμάτησε την ορμή του, όμως τα υπόλοιπα κύκλωσαν το αερόστατο με τα νύχια τεντωμένα. Κι αυτό που φοβούνταν έγινε. Ένας ανατριχιαστικός ήχος, σαν τον ήχο που κάνει το μετάξι όταν σκίζεται, και το μπαλόνι ξεφούσκωσε· χάνοντας τη στήριξή του, το καλάθι άρχισε να πέφτει.

«Γρήγορα, πρέπει να ξεφορτωθούμε όλα τα βάρη! Πετάξτε ό,τι βρείτε!»

Πέτρες, κομμάτια χρυσού, άδεια δοχεία, κάποιες τσάντες, όλα πετάχτηκαν στο κενό· μα το καλάθι συνέχιζε την πτώση του, ώσπου βρέθηκε λιγότερο από εκατό μέτρα από την επιφάνεια της λίμνης. Με το ύφασμα του εξωτερικού μπαλονιού ξεσκισμένο, δεν έμενε παρά το εσωτερικό μικρό μπαλόνι για να τους κρατήσει στον αέρα!

«Πετάξαμε τα πάντα» ψέλλισε ο Κέννεντυ λαχανιασμένος και μπερδεμένος «δεν έμεινε τίποτα πια!»

«Κάτι έμεινε!» φώναξε ο Τζο.

Και μ' αυτά τα λόγια, ανέβηκε στο χείλος του καλαθιού, ισορρόπησε εκεί για μια στιγμή, κι έπεσε στο κενό. Το αερόστατο βρισκόταν στα είκοσι μέτρα ύψος. Οι φίλοι του δεν πρόλαβαν να αντιδράσουν· ό,τι έγινε έγινε σε τρία μόλις δευτερόλεπτα. Ο Τζο δεν ήταν πια μαζί τους. Τώρα, πολύ πιο ελαφρύ, το αεροσκάφος ανέκτησε την ανοδική του πορεία, παίρνοντας αμέσως διακόσια μέτρα ύψος.

«Χάθηκε... Θυσιάστηκε για να μας σώσει». Ο Ντικ είχε μείνει άφωνος.

Ο Σάμιουελ πάλι είχε πετρώσει, δεν μπορούσε ούτε να κουνηθεί ούτε να μιλήσει· ο Ντικ νόμιζε πως είδε δάκρυα να κυλούν στα μάγουλά του. Μα με μια γρήγορη κίνηση, ο δόκτορας τα σκούπισε στο μανίκι του, κι άρχισε να παλεύει κόντρα στον άνεμο, προσπαθώντας να γυρίσει το *Βικτόρια* προς το μέρος όπου είχε πηδήξει ο Τζο. Βρίσκονταν, όμως, ήδη πολύ μακριά. Οι στιγμές που ακολούθησαν ήταν οι πιο δύσκολες σε όλο το ταξίδι. Το βράδυ, όπως και το επόμενο πρωί, έπρεπε να επισκευάσουν το αερόστατο, να ξηλώσουν ό,τι είχε απομείνει από το εξωτερικό μπαλόνι και να απελευθερώσουν το μικρό. Οι δύο επιζώντες ένιωθαν την ανάγκη να μιλήσουν για τον χαμένο σύντροφό τους.

«Ίσως ο Τζο να μη χάθηκε» έλεγε ο Ντικ στον φίλο του. «Είναι δεινός κολυμβητής: σίγουρα έχει βγει κάπου στη στεριά και μας περιμένει».

«Μα πού; Πού;» αναρωτιόταν ο δόκτορας Φέργκιουσον απελπισμένος. «Η λίμνη Τσαντ είναι τεράστια! Και οι κίνδυνοι τόσο πολλοί!»

Το *Βικτόρια* πέρασε και ξαναπέρασε πολλές φορές πάνω από τις κεντρικές νησίδες της λίμνης, ψάχνοντας τον χαμένο ταξιδιώτη· χάρη στα κιάλια τους, ο Σάμιουελ και ο Ντικ έλεγξαν κάθε εκατοστό γης, κάθε βάλτο, κάθε πλωτό χωριουδάκι. Τίποτα. Εδώ κι εκεί, τα νερά τάραζαν οι κροκόδειλοι.

Δυο μέρες πέρασαν έτσι, αφιερωμένες ολοκληρωτικά στην αναζήτηση του Τζο. Μα δεν τον βρήκαν πουθενά. Έπρεπε να πάρουν πια τη φρικτή απόφαση να εγκαταλείψουν τον πιστό τους φίλο. Και να φύγουν.

«Ίσως προκαλέσαμε τον Θεό» είπε θλιμμένα ο Σάμιουελ ρίχνοντας μια τελευταία ματιά στα ψηλά καλάμια που φύτρωναν στη λίμνη. «Δεν είναι φρόνιμο να κάνουν οι άνθρωποι τέτοια επικίνδυνα ταξίδια!»

Το *Βικτόρια* ξεκίνησε την πορεία του προς τα δυτικά, σαν ένα πεφταστέρι, περνώντας πάνω από μερικά ακόμα караβάνια, μερικές ακόμα οάσεις και μια αμμοθύελλα που έκανε τους άντρες να δακρύζουν. Ετοιμάζονταν πια να μπουν στην έρημο Σαχάρα. Αυτά τα μέρη, αν και αφιλόξενα, δεν ήταν άδεια. Στον ορίζοντα φάνηκε ένα σύννεφο σκόνης που προβλημάτισε τον Ντικ:

«Τι να είναι αυτό; Άλλη μια αμμοθύελλα; Ή μήπως έφιπποι άντρες;»

«Είναι μια μοίρα έφιππων Αράβων» είπε ο Σάμιουελ κοιτώντας μέσα από τα κιάλια του. «Είναι καμιά πενηνταριά και φαίνεται πως κάποιον κυνηγούν».

«Άνθρωπο;» Ο Ντικ πετάχτηκε ξαφνικά όρθιος γεμάτος φόβο και ελπίδα ταυτόχρονα.

«Ναι, μπροστά τους καλπάζει ένας άντρας που προσπαθεί να τους ξεφύγει. Μου φαίνεται πως...»

«Ο Τζο!» ούρλιαξε ο Κέννεντυ.

Πράγματι, ήταν αυτός! Τη στιγμή που οι σύντροφοί του τον αναγνώρισαν, το άλογό του κατέρρευσε εξαντλημένο, ρίχνοντάς τον κάτω. Λες και τον τσίμπησε φίδι, ο Τζο τινάχτηκε αμέσως όρθιος και συνέχισε να τρέχει αλαφιασμένος. Τότε ο Σάμιουελ, με μια μοναδική μανούβρα, έφερε το Βικτόρια λίγα βήματα μπροστά από τον Τζο, ενώ ταυτόχρονα ο Ντικ χαλάρωνε τα σκοινιά της ανεμόσκαλας μέχρι αυτή να ακουμπήσει στο έδαφος.

Καθώς ο πρώτος από τους διώκτες του έκανε να τον πιάσει, ο Τζο άκουσε τα σκοινιά που έσκιζαν τον αέρα. Με όλη τη δύναμη που του είχε απομείνει πήδηξε μόλις την τελευταία στιγμή και γραπώθηκε γερά από την ανεμόσκαλα.

«Ανέβασε το αερόστατο!» φώναξε ο Ντικ στον Σάμιουελ.

Αποσβολωμένοι, οι έφιπποι κυνηγοί εγκατέλειψαν το θήραμά τους και το αερόστατο ανέβηκε ανάμεσα στα σύννεφα. Με τα δυνατά του μπράτσα, ο Τζο κατάφερε τελικά να αναρριχηθεί ως το καλάθι. Μόλις έφτασε, κατέρρευσε, ήταν σε άθλια κατάσταση.

«Κυρίε μου! Κύριε Ντικ!» ψέλλισε κι έπειτα λιποθύμησε.

Ήταν σχεδόν γυμνός και το σώμα του γεμάτο μελανιές. Καθώς το Βικτόρια κέρδιζε ύψος χάρη σ' έναν ανατολικό άνεμο, ο Τζο βυθίστηκε σε έναν ύπνο βαθύ, από τον οποίο δεν ξύπνησε παρά ένα εικοσιτετράωρο αργότερα. Οι συνταξιδιώτες του είχαν αγρυπνήσει δένοντας τις πληγές του. Μόλις άνοιξε τα μάτια του, η πρώτη του κουβέντα ήταν:

«Τι κάνετε; Μπορείτε να υπερηφανεύεστε πως μου δώσατε μια καλή τρομάρα!»

Γελώντας, ο Σάμιουελ του πρόσφερε ένα μπολ τσάι, ένα ποτήρι μπράντι και μερικά φιλετάκια από άγρια χήνα. Αφού έφαγε και ήπие μέχρι να χορτάσει, ο Τζο ένιωθε πια σχετικά καλά. Τουλάχιστον, ανάρρωνε γρήγορα. Είχε ήδη αρκετή ενέργεια για να τους διηγηθεί τις περιπέτειές του, από τη βουτιά στα γεμάτα κροκόδειλους νερά του Σάρι μέχρι την έφιππη απόδρασή του από το Σαχέλ. Χωρίς να παραλείψει να αναφέρει πως πέφτοντας από τον ουρανό με το κατάλευκό του δέρμα, κατέληξε να γίνει το αντικείμενο λατρείας ενός ολόκληρου χωριού.

«Μα αν μπορούσα να γυρίσω τον χρόνο πίσω, κύριε Φέργκιουσον» κατέληξε «αν ήταν να τα ξανακάνω όλα απ' την αρχή, και πάλι δε θα δίσταζα να πηδήξω στο νερό για να σώσω εσάς και το Βικτόρια, να το ξέρετε!»

«Δεν έχω αμφιβολία, Τζο. Ευτυχώς, μέχρι στιγμής δεν τίθεται τέτοιο θέμα. Κατευθυνόμαστε ήδη προς το Τιμπουκτού».

«Ωραία. Στις μέρες μας δε νοείται ταξίδι στην Αφρική χωρίς μια στάση στο Τιμπουκτού».

Ο δόκτορας Φέργκιουσον γέλασε και είπε:

«Θα είμαστε ο πέμπτος, ο έκτος και ο έβδομος Ευρωπαίος που θα αντικρίσουν αυτή τη μυστηριώδη πολιτεία· κι όχι μόνο αυτό: θα τη δούμε από τον ουρανό!»

Εκμεταλλευόμενος τον αέρα που φυσούσε σταθερά, ο δόκτορας Φέργκιουσον οδήγησε χωρίς διακοπή το αερόστατο τις επόμενες τρεις μέρες, παράλληλα με τον ποταμό Νίγηρα.

«Οι κάτοικοι αυτού του τόπου, οι μυστήριοι Τουαρέγκ» εξηγούσε ο Σά-

μιουελ «έχουν ένα θαυμαστό ένστικτο. Κάθε ασήμαντη πετρούλα, κάθε μοναχικός βράχος, κάθε φυτεμένο κομματάκι γης ή τα διαφορετικά χρώματα της άμμου τούς αρκούν για να βρίσκουν τον δρόμο τους. Το βράδυ προσανατολίζονται με τα αστέρια. Και τα ζώα με τα οποία ταξιδεύουν δε χρειάζονται ούτε πολλή τροφή ούτε πολύ νερό».

Από δω μπορούσαν να δουν το Αγκαντές, το Γκάο και τον ποταμό Νίγηρα. Μικρές βάρκες περνούσαν από όχθη σε όχθη γεμάτες ανθρώπους και ζώα. Μα όταν τελικά το Τιμπουκτού εμφανίστηκε στον ορίζοντα, η απογοήτευση ζωγραφίστηκε στα πρόσωπα των τριών αντρών. Δεν ήταν παρά ένα τρίγωνο ορισμένο από τρεις δρόμους χαραγμένους σε μια έκταση στρωμένη με κατάλευκη άμμο· και τα σπίτια ήταν σαν αυτά που έφτιαχναν τα παιδιά από λάσπη, ακουμπισμένα το ένα δίπλα στ' άλλο. Το μόνο που ξεχώριζε ήταν οι τρεις μινιάρδες που είχαν τα τρία τζαμιά. Καμιά ιδιαίτερη κίνηση, κανένα έντονο χρώμα. Η πόλη αυτή, που είχε αποτελέσει πολιτιστικό κέντρο πριν από δύο αιώνες, βρισκόταν τώρα σε παρακμή, είχε σχεδόν εγκαταλειφθεί. Χωρίς δεύτερη σκέ-

ψη, το Βικτόρια συνέχισε την πτήση του ακολουθώντας την πορεία του Νίγηρα προς τα δυτικά.

«Και τώρα, Σάμιουελ, πότε λες πως θα συναντήσουμε τον Ατλαντικό;»

«Δεν μπορώ να σου δώσω μια σίγουρη απάντηση, αγαπητέ μου Ντικ. Είμαστε στο έλεος πολύ περίεργων ανέμων. Όπως και να 'χει, όμως, όπου και να καταλήξουμε, σίγουρα θα βρούμε κάποιο βρετανικό ή γαλλικό εμπορικό περίπτερο».

Λίγο αργότερα, οι τρεις άντρες αντίκρισαν ένα πολύ εντυπωσιακό θέαμα: αυτό που είχαν περάσει αρχικά για μεγάλο σύννεφο, αποδείχθηκε πως ήταν ένα σμήνος από ακρίδες, από γρύλους, για την ακρίβεια, οι οποίοι επιτέθηκαν σε τεράστιες εκτάσεις με καλλιέργειες και τις κατέστρεψαν ολοκληρωτικά σε λιγότερο από μισή ώρα.

«Δεν υπάρχει τρόπος να προστατευτεί κανείς από αυτή τη μαστιγα;» ρώτησε ο Ντικ.

«Κανένας. Οι αγρότες απλώς εκδικούνται τα έντομα σκοτώνοντάς τα κατά εκατοντάδες και ψήνοντάς τα για μεζέ».

«Να κάτι που δε θα μου λείψει, δόκτορα: η ευκαιρία να δοκιμάσω μία απ' αυτές τις... πώς να τις πω; Τις γαρίδες του αέρα!»

Κι έτσι, το Βικτόρια ξαναπήρε τη νοτιοδυτική πορεία του, στον δρόμο που χάραζε κυλώντας ο Νίγηρας ως εκεί που συναντιέται με το ποτάμι της Σενεγάλης, την άλλη μεγάλη υδάτινη αρτηρία της περιοχής.

«Θα μας πιστέψουν οι ντόπιοι όταν τους διηγηθούμε την περιπέτειά μας;»

«Είναι ένα αδιαμφισβήτητο κατόρθωμα, Τζο· έχουμε χίλιους μάρτυρες που μας είδαν να απογειωνόμαστε απ' τη μια άκρη της Αφρικής, και άλλους χίλιους που θα μας δουν να φτάνουμε στην άλλη!»

Πάντως, τις τελευταίες μέρες ο δόκτορας Φέργκιουσον ήταν ανήσυχος. Το αερόστατο δεν κινούνταν πια με την ίδια ευκολία· το μπαλόνι του ήταν μισοξεφούσκωτο και ρυτιδιασμένο. Ως αποτέλεσμα, το μανουβράρισμα του Βικτόρια είχε δυσκολέψει. Την εικοστή έκτη Μαΐου, το αερόστατο έπαιρνε πια καθοδική πορεία πετώντας πάνω από τον ποταμό Σενεγάλη, και ο δόκτορας Φέργκιουσον το γέμισε με μια νέα ποσότητα ζεστού αέρα που του έδωσε και πάλι ώθηση· όμως, το τέλος πλησίαζε. Στις 28 Μαΐου, και γύρω στα τριάντα μέτρα ύψος, ο Σάμιουελ πήρε μία από τις τελευταίες και πιο κρίσιμες αποφάσεις της αποστολής:

«Φίλοι μου, ήρθε η ώρα να αδειάσουμε το αεροσκάφος. Πρέπει να πετάξου-

με τη σκηνή και τις τελευταίες μας προμήθειες, όλες μας τις τσάντες, τα βαρέλια, τα όπλα, το απόθεμά μας σε οξύ και τις σφαίρες!»

Το καλάθι ακουμπούσε σχεδόν τις κορυφές των δέντρων και μερικές φορές κάποιους πολύ ψηλούς και αιχμηρούς βράχους. Παρά το τελευταίο τους αυτό αλάφρωμα, το *Βικτόρια* σχεδόν ακούμπησε στο έδαφος άλλη μια φορά, πριν τελικά το μπαλόνι του σκιστεί πιασμένο σε κάποιους βράχους· οι ταξιδιώτες εγκατέλειψαν τελικά το σκάφος στις εκβολές του Σενεγάλη, κοντά στο Σαιντ-Λούις.

Κάποιοι Γάλλοι στρατιωτικοί τούς είχαν ήδη δει και πήγαιναν να τους βοηθήσουν, μα για το *Βικτόρια* ήταν πολύ αργά πια· μια τελευταία ριπή του ανέμου το παρέσυρε στα νερά του ποταμού και πήρε τον δρόμο του για τον ωκεανό. Ο Τζο δάκρυσε.

Δεκαπέντε μέρες μετά την επιστροφή τους στο Λονδίνο, ο δόκτορας Φέργκιουσον και οι δυο συνεργάτες του έκαναν μια δημόσια παρουσίαση στη Βασιλική Γεωγραφική Εταιρεία. Η υποδοχή που τους επιφύλασσαν άρμοζε σε ήρωες. Μιλώντας στη συγκέντρωση αυτή, ο Τζο, προσπαθώντας να κρύψει τη συγκίνησή του, αστειεύτηκε:

«Το ταξίδι μας ήταν μια μέτρια εμπειρία! Δε θα το συνιστούσα σε κάποιον που κυνηγάει την περιπέτεια. Κοντέψαμε να πεθάνουμε από πλήξη!»

ΤΕΛΟΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

